

رابطه درک منظر میراث فرهنگی با مدیریت آن

منظر محوطه باستانی

چکیده | شناخت ارزش‌های نمادین و منظرین یک اثر، تأثیر قابل توجهی بر حفاظت آن داشته و راهنمایی برای مدیریت آن خواهد بود. حفظ و نگهداشت یک مجموعه تاریخی، نیازمند شناخت ارزش‌های واقعی آن و تطبیق برداشت‌ها و ادراکات برنامه‌ریزان و متولیان امر حفاظت، با این ارزش‌های واقعی است. محوطه باستانی سازه‌های آبی واقع در شهر شوشتر، که در ۱۳۸۸ به عنوان دهمین اثر ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو به ثبت رسید، به عنوان یکی از جذاب‌ترین گردشگری ایران و علاقه‌مندان به آثار تاریخی و بازدیدکنندگان زیادی را به خود جذب می‌کند. مقاله حاضر، به این مجموعه از نقطه نظر ارزش‌های منظرین آن و نوع ادراک برنامه‌ریزان و بازدیدکنندگان نسبت به این ارزش‌ها پرداخته است. با توجه به ارزش‌های واقعی اثر که هم در متون تاریخی بدان‌ها اشاره شده و هم از سوی یونسکو برای ثبت در فهرست میراث جهانی، محررز و پذیرفته شده است و نیز با استناد به شواهد موجود، نتیجه شده که ارزش‌های منظرین این اثر آن‌گونه که می‌بایست معرفی نشده است.

تصویر
Pic1

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

واژگان کلیدی | منظر، ارزش‌های منظرین، سازه‌های آبی، شوشتر.

زهرنا نادعلی پور،
پژوهشگر دکتری مدیریت
گردشگری، دانشگاه علم
و فرهنگ.

zahra_nadali@yahoo.com

تصویر ۱: نمایی از مجموعه آسیاب‌های آبی شوشتر. این محوطه باستانی از آثار باستانی برجای مانده از عصر ساسانیان است. این مجموعه به عنوان دهمین اثر فرهنگی ایران با عنوان نظام آبی تاریخی شوشتر، در فهرست میراث جهانی یونسکو به ثبت رسیده است. مأخذ: www.static.panoramio.com

Pic1: A view of Shushtar Historical Hydraulic System. Located in Shushtar City, this historical site is a heritage from the Sassanid era. It has been registered on UNESCO's list of World Heritage Sites in 2009, as Iran's 10th cultural heritage site. Source: www.static.panoramio.com

مقدمه | منظر، جلوه‌گاه ارتباط انسان و طبیعت پیرامون او از گذشته تا حال شناخته می‌شود. لوحی است که او آثار خود را کم و بیش دقیق و عمیق، بر آن نگاشته است. بدین ترتیب منظر، تاریخی برای نقل است (منصوری، ۱۳۸۳: ۷۱). منظر در دنیای امروز موجودی زنده و پویا انگاشته می‌شود که از یک سو متأثر از انسان و نحوه زیست اوست و از سوی دیگر با شکل خود و تداعی خاطراتی که در مدت زمان طولانی بر بستر آن روی داده است، بر تمدن، فرهنگ و نوع زیست آدمیان اثر می‌گذارد (منصوری، ۱۳۷۹).

شهر شوشتر در زمان ساسانیان به عنوان یکی از مراکز مهم خوزستان و در بسیاری موارد به عنوان حاکم نشین این ایالت بوده است (تقی‌زاده، ۱۳۷۸: ۴۶). مجموعه سازه‌های آبی این شهر، جلوه‌گاه هنر و صنعت انسان باستان است.

اقداماتی که اخیراً در مجموعه سازه‌های آبی شوشتر برای جذاب‌تر کردن این مجموعه انجام شده (رهاسازی مرغابی و ماهی در محوطه و با اقداماتی جهت زیباسازی فضای طبیعی) باعث شکل‌گیری سؤالاتی شد: «آیا ادراکی که از منظر اثر تاریخی سازه‌های آبی شوشتر وجود دارد، به ارزش‌های منظرین واقعی این اثر نزدیک است؟» و «آیا از نقطه نظر ارزش‌های منظرین، منظر طبیعی محوطه

سازه‌های آبی غالب‌تر است یا منظر فرهنگی آن؟» به منظور پاسخگویی به سؤالات مطرح شده، پژوهشی با رویکرد توصیفی و با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای شامل مطالعه متون تاریخی مرتبط با موضوع، مقالات و کتاب‌های موجود و نیز براساس مشاهدات میدانی و مصاحبه با کارشناسان، صورت پذیرفت. پیش از هر چیز، ابتدا به طور مختصر به مفهوم منظر و تعریف منظر طبیعی و فرهنگی پرداخته می‌شود.

مفهوم منظر و انواع آن

در اینجا سؤالاتی مطرح می‌شود؛ تفاوت انواع منظر در چیست؟ منظر شهری، روستایی، کشاورزی، مردمی، فرهنگی و طبیعی چه تفاوتی دارند؟ منظر به عنوان دیسپلین آینده، پاسخ این سؤالات را به خوبی داده است: همه آنها منظراند؛ ماهیتشان واحد است و از آنجا که در صفات متفاوتند، نامشان مستقل است. منظر، تلفیق نمادهای محیط با ادراک انسان از آنهاست. نمادها محصولات زندگی انسان در محیط‌اند. نمادها متفاوتند. منظری که اغلب نمادهايش فرهنگي باشد، منظر فرهنگي و منظر شهر، که بستر نمادهای زندگی انسان

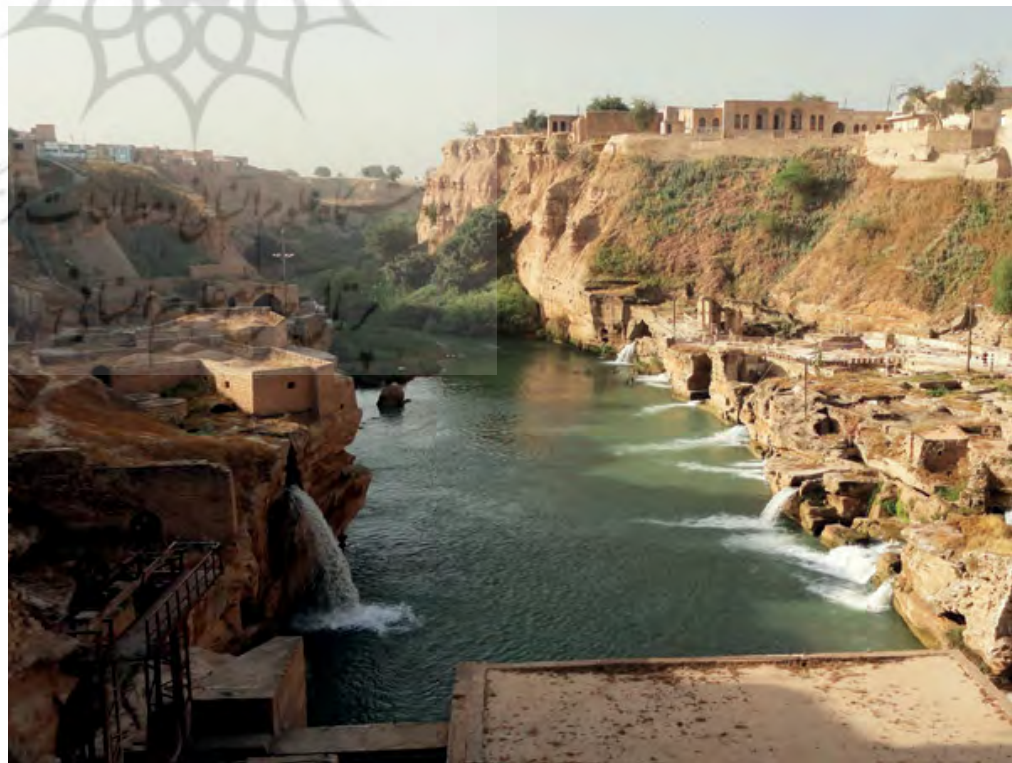
در شهر است، منظر شهری نامیده می‌شود. طبیعی صورت نگیرد منظر طبیعی خوانده می‌شود. منظر طبیعی از اقسام منظر فرهنگی است. اما هر گاه نمادهای مداخله انسان در محیط به حسب زندگی تاریخی او آنقدر زیاد شده باشد که طبیعت لایه فرعی آن تلقی شود، عنوان منظر فرهنگی به آن اطلاق می‌شود.

طبیعت و فرهنگ از دیرباز رابطه تنگاتنگی با یکدیگر داشته‌اند. در پدیده‌هایی که امروزه به عنوان آثار تاریخی و میراثی برای بشر به یادگار مانده، گاه تفکیک عنصر فرهنگ و طبیعت دشوار است؛ اما با این وجود برخی از این آثار، دارای جنبه‌های طبیعی غالب‌تر و برخی دارای جنبه‌های فرهنگی غالب‌تر هستند.

یونسکو نیز تقسیم‌بندی و تعاریف مشخصی را برای میراث جهانی ارائه داده است. با توجه به این تقسیم‌بندی، میراث جهانی به دو دسته طبیعی و فرهنگی تقسیم‌بندی می‌شوند. میراث فرهنگی که دارای منظر فرهنگی هستند خود به سه دسته قابل تفکیک هستند: «منظر طراحی شده»، «منظری که به طور ارگانیک تکامل یافته» و «منظر تداعی‌کننده». مناظر فرهنگی طراحی شده، به طور خاص و با هدفی از پیش تعیین شده طراحی می‌شوند؛ مانند پارک‌ها و باغ‌های تفریحگاهی. منظری که به طور ارگانیک تکامل یافته، در ابتدا از الزامات اجتماعی، اقتصادی، نهادی یا مذهبی نتیجه شده و در پاسخ به محیط به شکل کنونی توسعه یافته است. چنین منظرهایی، بازتابی از فرایند تکامل در فرم و عناصر خود هستند. منظر تکامل یافته می‌تواند همانند مکانی زنده و پویا به تکامل خود ادامه داده و نقش اجتماعی خود را در جامعه معاصر ایفا نماید و یا اینکه فرایند تکامل متوقف شده و منظر در فرم خود ثابت باقی بماند. «منظر تداعی‌کننده»، به سنت‌های فرهنگی مربوط می‌شود و مکانی فیزیکی است که جنبه‌های ناملموس میراث فرهنگی در آن گنجانده شده است. لحاظ کردن چنین مناظری در فهرست میراث فرهنگی جهانی، به دلیل قدرت مذهبی، هنری و فرهنگی آن عنصر طبیعی مانند باغ‌ها و کوه‌های مقدس است.

ارزش‌های نمادین اثر با توجه به معیارهای ثبت

آیا هم‌اکنون که مجموعه سازه‌های آبی شوشتر به عنوان میراث جهانی شناخته شده و علاقه‌مندی و کنجکاوی برخی گردشگران را در سراسر جهان برانگیخته، در شرف تبدیل شدن به کالایی گردشگری است؟ یا اینکه حفظ اصالت و هویت آن فدای بسته‌بندی نادرست و کالاسازی شده، به گونه‌ای که حتی از شناساندن ارزش‌های واقعی

سازه‌های آبی شوشترشناسنامه
 مهندسی آب و هیدرولیک جهان
 محسوب می‌شود. برنامه‌ریزی
 برای حفاظت اثری توسعه آن
 به عنوان یک سایت گردشگری،
 نیازمند پای بندی به حفظ و معرفی
 ارزش‌های منظرین آن است تا بتوان
 از بروز اشتباهات در روند حفاظت
 این میراث برای همگان و مهیاسازی
 آن برای گردشگران، جلوگیری کرد.

شهر دارای شوادانی بوده که در تابستان هوای خنک و مساعدی را جهت استراحت ساکنان منازل به وجود می‌آورد است. با توجه به احاطه شدن شهر توسط کانال‌ها و تونل‌های آبی، اقدام به حفر کانال‌های زیرزمینی آب می‌شده است که این کانال‌ها از شوادان منازل می‌گذشت و آب مورد نیاز هر خانه را تأمین می‌کرد. در سه طرف محوطه آسیاب‌ها، منازلی از بافت قدیم وجود دارد که بر روی تونل‌های سه‌گانه آبی محوطه ساخته شده‌اند. ساکنان این منازل به وسیله کوره‌راههایی به راحتی در شوادان زیرمنازل آب خود را تأمین می‌کردند. در محوطه آبشارها، پلکان‌های سنگی متعددی وجود داشته که تاکنون دو عدد از آنها (در ضلع غربی و شرقی) باقی مانده است. منازل مشرف به محوطه، آب مورد نیاز خویش را از طریق این پلکان‌ها و درون مشک‌های پوستی تأمین می‌کردند. اینها همگی نشان از کاربردی دارد که این مکان در زندگی روزمره ساکنین داشته است.

اقدامات صورت گرفته در محوطه

از زمانی که مجموعه سازه‌های آبی به عنوان میراث مشترک در فهرست میراث جهانی یونسکو به ثبت رسیده، اقداماتی جهت مرمت و حفاظت از مجموعه توسط متولیان امر صورت پذیرفته است که بدون شک نمی‌توان آثار مثبت چنین اقداماتی را نادیده گرفت. از سوی دیگر به دلیل معرفی شدن این اثر به عنوان یک اثر جهانی و به دنبال آن، افزایش تقاضای برای بازدید از مجموعه، متولیان و علاقه‌مندان به این اثر، درصدد برآمده‌اند تا اقداماتی برای جذاب‌تر کردن مجموعه انجام دهند. از جمله رهاسازی مرغابی و ماهی در محوطه سازه‌های آبی و یا ایده کاشتن نهال در حاشیه رودخانه گرگر در حد فاصل آبشارهای شوشتر و برج بند عیار ۵. چنین اقداماتی صرفاً جهت افزایش جذابیت طبیعی این اثر عمل کرده و در درازمدت می‌تواند برای این مجموعه فرهنگی، مشکلات جدی به وجود آورد. وجود مرغابی و مواردی از این دست، از یک سو با ایجاد آلودگی بصری بر تجربه بازدیدکننده، اثر منفی داشته و از سوی دیگر با ایجاد آلودگی صوتی، تهدیدی برای بافت فرسوده مجموعه خواهد بود. بدون شک همه‌همه این پرنندگان، آرامش حاکم بر محوطه را برهم زده و توجه بیننده را از تمرکز بر ماهیت فرهنگی و اصیل مجموعه، منحرف می‌سازد (تصویر ۳).

با اینکه این اثر به دلیل آنکه واجد ارزش‌های فرهنگی بی‌ظنیری است در فهرست میراث جهانی به ثبت رسیده، اما اقدامات اساسی برای معرفی این ارزش‌ها و حفظ آنها صورت نگرفته است. فرهنگ مربوط به آسیابان‌ها و آداب و رسوم زندگی آنها که به «لوپنه» معروف بوده‌اند و همچنین فنون مربوط به ساخت، راه‌اندازی و تعمیرات تأسیسات آسیاب‌ها، مواردی است که از میان رفته و باید مستندسازی و احیاء شود.

از دیگر کاستی‌های مجموعه می‌توان به نحوه حصارکشی‌ها و مسیرهای مشخص شده بازدید اشاره نمود که امکان بازدید مناسب از مجموعه را برای بازدیدکننده فراهم نمی‌آورد. در نظر نگرفتن ظرفیت تحمل مجموعه و تدابیری برای مدیریت بازدیدکنندگان نیز از جمله مشکلاتی است که در رابطه با این اثر وجود دارد.

خود به مخاطب و گردشگر نیز ناتوان مانده است؟ آیا بازدیدکنندگان دقیقاً همان تفسیر و پیامی را از اثر دریافت می‌دارند که این اثر تلاش دارد به آنها منتقل سازد؟ آینده اثر تا چه حد به سلیقه و تفسیر بازدیدکننده بستگی دارد و در این میان نقش برنامه‌ریزان در حفظ ارزش‌های اثر چیست؟ ارزش‌های واقعی این مجموعه در معیارهایی که یونسکو برای ثبت آثار در فهرست میراث جهانی در نظر گرفته، به خوبی مشهود است. در ادامه با پرداختن به این معیارها، تلویحاً ارزش‌های نمادین و منظرین این اثر مشخص خواهد شد (تصاویر ۲ و ۳).

معیار ۱: دستاورد بی‌ظنیر از نبوغ بشر

محوطه آسیاب‌ها که از شاهکارهای مهندسی دنیای باستان بوده، نمونه کاملی از طرح آمایش سرزمین در اعصار کهن است. بنابر شواهد موجود، بسیاری از اراضی کنونی که به صورت دیم در حوزه شهرستان شوشتر کشت می‌شوند، در گذشته با ایجاد شبکه‌های آبیاری هوشمندانه به صورت آبی کشت می‌شده‌اند. در تکمیل این مجموعه بی‌ظنیر و بزرگ آبی، مجموعه آبشارها به عنوان کارخانه‌ای عظیم برای تبدیل و فراوری محصولات عمل می‌کرده‌اند. بررسی نوع شکل‌گیری این تأسیسات و دیگر بررسی‌های علمی بیان‌گر این موضوع است که به منظور ایجاد چنین مجموعه‌ای، علوم مهندسی و تجارب گسترده‌ای به کار گرفته شده که منطبق با دستاوردهای علمی در زمینه‌های مهندسی آب، رودخانه، هیدرولیک، نقشه برداری و زمین‌شناسی است. پیشینه مهندسی آب و هیدرولیک در این منطقه بر جهان پوشیده است. شوشترشناسنامه مهندسی آب و هیدرولیک جهان محسوب می‌شود؛ لذا با بررسی چگونگی ایجاد این سازه آبی که نتیجه دانش و فرهنگ غنی در علم مهندسی آب و آبیاری است، می‌توان به نبوغ بشر در عهد باستان پی برد.

معیار ۲: نمایان‌گر تبادل ارزش‌های بشری در حوزه فرهنگی و دوره زمانی خاص

در شکل‌گیری این مجموعه منحصر به فرد، علاوه بر تفکر و آراء تعدادی از صاحب نظران، آداب و رسوم مردمانی که در این خطه زندگی می‌کرده‌اند بی‌تأثیر نبوده است؛ چنان‌که علاوه بر فنون آبیاری بسیار پیشرفته، با نمونه‌هایی از مسایل فرهنگی نیز روبرو هستیم که از آن جمله می‌توان به چهارتاقی‌های موجود اشاره کرد. مسئله دیگری که قابل ذکر است، معماری برون‌گرای برخی منازل مشرف به مجموعه بوده که با فرهنگ ایرانیان سنخیت نداشته است؛ چراکه ایرانیان به حفظ حریم منازل خویش بسیار معتقد هستند و طراحی منازل آنها، ویژگی‌های معماری درون‌گرا را داراست. بدون شک این نوع معماری صرفاً جهت استفاده از چشم‌انداز طبیعی مجموعه پیاده شده است. همچنین «کرزن» در کتاب خویش تحت عنوان «ایران و قضیه ایرانیان»، آبشارهای شوشتر را تا حدودی مشابه با آبشارهای هوراتی در تیرولی (ایتالیا) می‌داند.

معیار ۳: نمونه‌ای از سکونت‌گاه بشری، کاربرد زمین یا دریا که نشان‌گر یک فرهنگ خاص یا تعامل انسان با محیط است، به ویژه زمانی که تحت تاثیر تغییرات بازگشت‌ناپذیر، آسیب پذیر شده است. «پندر» ۴ (۱۹۹۳) به نقل از «اسپیرن» بیان می‌دارد: «زبان منظر، زبان اصلی ماست. منظر سکونتگاه اصلی بود؛ انسان‌ها منظر را لمس کردند، دیدند، شنیدند، بوکشیدند، چشیدند و در آن زیستند. منظر، اولین متن انسانی بود که پیش از ابداع هر علامت و سمبلی خوانده شد. فضایی که مردم در آن زندگی و کار می‌کنند، چه روستایی چه حومه‌ای و چه شهری، نوعی بیان شناخت است که زندگی روزمره ما بر آن اساس ادامه می‌یابد» (سوفیلد، ۱۳۸۹: ۴۴). شوشتر با توجه به اقلیم خاص طبیعی خود که بر کناره رودخانه شکل گرفته است، معماری منحصر به فردی دارد. با توجه به گرمای طاقت‌فرسای تابستان، هرکدام از منازل

تصویر ۳
Pic3

تصویر ۳: مرغابی‌های رهاسازی شده در محوطه آسیاب‌های آبی شوشتر. ازدحام این مرغابی‌ها هم از نقطه نظر جنبه‌های دیداری و هم ایجاد آلودگی صوتی، توجه بازدیدکنندگان را به خود جلب کرده و مانع از مشاهده دقیق و درک و برداشت مناسب مخاطب از ارزش‌های تاریخی فرهنگی و نمادین مجموعه می‌شود. مأخذ: www.chn.ir

Pic3: Ducks in the site. Considering both visual aspects and noise pollution, ducks crowding negatively impacts tourists' observation and their perceptions of cultural and symbolic values of the site. Source:www.chn.ir

انجام شده حاکی از آن است که یا ارزش‌های واقعی این اثر آن‌گونه که باید ادراک و باور نشده و یا کم‌لطفی‌هایی در زمینه پایداری اثر شده است. به عنوان مثال رهاسازی مرغابی در این محوطه با هدف جذاب‌تر کردن مجموعه، جای تأمل دارد. این شاهکار دوران باستان با داشتن چنین ارزش‌های ذاتی، اصولاً نیازی به اینگونه اقدامات ندارد و نباید عوامل بیگانه و ناهماهنگ با کالبد و ذات اثر به آن اضافه شود؛ عواملی که علاوه بر ایجاد آلودگی صوتی و بصری در محوطه، گاه مخاطب را از مسیر درک نمادهای اولیه و اصیل مجموعه منحرف و توجه او را معطوف به جذابیت عناصر افزوده می‌سازد.

در مجموع، تا زمانی که متولیان و دوستداران این مجموعه، خود به ارزش‌های منظرین و نمادهای اصیل و واقعی آن باور پیدا نکنند، نمی‌توان انتظار داشت بازدیدکننده ادراک درستی از ماهیت و اصالت آن داشته باشد. بدین صورت شاهد اقدامات دلسوزانه‌ای از سوی علاقه‌مندان به مجموعه خواهیم بود که شاید همگی ناشی از ادراکات نادرست نسبت به ماهیت این اثر باشد. اگر قرار است اقدامی برای جذابیت این اثر صورت پذیرد بهتر است هماهنگ با ارزش‌های مجموعه و بازسازی عینیت‌های اصیل آن باشد. باید واقعیت‌های مجموعه را از نقطه نظر کارکردهایی که در گذشته داشته هرچه بهتر معرفی کرد. با وجود اینکه اکثر متولیان سایت‌های تاریخی و فرهنگی کشور، افرادی آگاه، متخصص، کارشناس و علاقه‌مند به تاریخ و فرهنگ این مرز و بوم‌اند و بدون شک شناخت زیادی نسبت به این آثار دارند، اما هرگونه برنامه‌ریزی برای حفاظت اثر و یا توسعه آن به عنوان یک سایت گردشگری، نیازمند پای‌بندی به حفظ و معرفی ارزش‌های منظرین آن است تا بتوان از بروز اشتباهات در روند حفاظت این میراث برای همگان و مهیاسازی آن برای گردشگران، جلوگیری کرد.

جمع‌بندی | پس از شناخت ویژگی منظرهای فرهنگی و طبیعی و تعاریف ارائه شده و نیز شناخت کارکردها و ارزش‌های فرهنگی که این اثر در ادوار مختلف تاریخ داشته است، می‌توان به دو سؤال ابتدای پژوهش پاسخ گفت. اگرچه مجموعه سازه‌های آبی منشأ شکل‌گیری خود را مدیون وجود آب و مواهب طبیعی پیرامون بوده، اما ارزش‌های منظرین این اثر چیزی فراتر از آب و سازه است. طبیعت و فرهنگ آن چنان در این اثر به هم پیوند خورده‌اند که تحلیل هر یک به طور جداگانه کار دشواری است؛ در این مجموعه، انسان باستان چنان نبوغی از خود نشان داده که طبیعت را مغلوب فرهنگ و هنر صنعت خود ساخته است.

با توجه به تعاریف ارائه شده پیرامون پدیده‌های طبیعی و فرهنگی و تقسیم‌بندی یونسکو و با توجه به ارزش‌ها و کارکردهای اثر که بیشتر در قالب معیارها و دلایل ثبت اثر عنوان شد، سازه‌های آبی شوشتر را می‌توان منظر فرهنگی و از نوع «طراحی شده» به شمار آورد که به صورت هدف‌مند و براساس برنامه‌ریزی از پیش تعیین‌شده توسط انسان شکل گرفته است. کارکرد این مجموعه در طول دوره‌های مختلف تاریخ تداوم پیدا کرده و پس از گذشت سالیان متمادی، هم‌اکنون به عنوان اثری ماندگار و باستانی برجای مانده است. در مجموع، ارزش‌های ذاتی اثر به خودی خود و بدون نیاز به افزودن عناصر ناهمگون، برای جذب مخاطب بسنده است و تنها کاری که باید انجام داد بازشناسی و بازشناساندن آنها به مخاطب امروزی است.

علی‌رغم توجهاتی که به خصوص در سال‌های اخیر به این مجموعه شده و زحمات و تلاش‌های برنامه‌ریزان، حافظان و دوستداران این مجموعه، برخی شواهد اندک اما قابل تأمل، نشان از کاستی‌هایی دارد که می‌تواند در درازمدت، ماندگاری و پایداری اثر را با تهدیداتی مواجه سازد. اقداماتی که اخیراً در راستای جذاب‌کردن مجموعه

پی‌نوشت

۵. با توجه به گزارش خبرگزاری فارس از شوشتر (www.farsnews.com) و مشاهدات میدانی نگارنده.

۳. Associated Landscape
۴. Bender

۱. Designed landscape
۲. Evolved Landscape

فهرست منابع

● ۱۰۰ مرغابی در سازه‌های آبی تاریخی شوشتر رهاسازی شد. (۱۳۹۳). قابل دسترس در: <http://www.farsnews.com/new-stext.php?nn=13930628000770> (۲۱ بهمن ۱۳۹۳).

● منصور، سید امیر. (۱۳۷۹). زیبایی‌شناسی منظره‌های شعر حافظ. گزارش طرح پژوهشی دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران.
● منصور، سید امیر. (۱۳۸۲). درآمدی بر شناخت معماری منظر. مجله باغ نظر، ۱ (۲): ۷۸-۷۰.

● تقی‌زاده، محمد. (۱۳۷۶). شوشتر در گذر تاریخ، از عهد باستان تا انقلاب اسلامی. قم: مؤسسه مطبوعاتی دارالکتاب (جزایری).
● سوئیفلد، ای. آر. (۱۳۸۹). منظر راهی برای شناخت جهان. ترجمه و تلخیص: امین حبیبی. مجله منظر، ۲ (۱۲): ۴۵-۴۱.

Reference list

- Mansouri, S.A. (2000). *A Survey on the Landscape Aesthetic in the Poems of the Hafiz*. Report of the College of Fine Arts. University of Tehran.
- Mansouri, S.A. (2004). An introduction to Landscape architecture identification. *Journal of Bagh- I-Nazar*, (2): 70-78.
- Swiffield, S.R. (2005). Landscape as a Way of Knowing the World. Translate: Amin Habibi. *Journal of MANZAR*, (12): 41-45
- Taghizadeh, M. (1997). *Shushtar in the Juncture of history from the ancient Period up to the Islamic Revolution*. Qom: Daralktab Press Institute (Jazayeri).
- 100 ducks were placed in Shushtar Historical Hydraulic System. Available from: <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13930628000770> (accessed 11 January 2015).

The Relationship between Understanding Cultural Heritage Landscape and its Management

Landscape of Ancient

Zahra Nadealipoor . Ph.D Candidate in Tourism Management, University of Science and Culture, Iran. zahra_nadali@yahoo.com

Abstract | Understanding symbolic and landscape values of a relic has a considerable effect on its preservation and management. Preservation of a historical site requires the understanding of its actual values and adapting planners' and managers' perceptions with such values. Shushtar Historical Hydraulic System (water mill), located in the city of Shushtar, has been registered on UNESCO's list of World Heritage Sites in 2009, as Iran's 10th cultural heritage site. The city of Shushtar was one of the most important centers of Khuzestan in Sassanid era and it used to have a special position in this region. This historical city includes valuable relics and sites from ancient era including the historical Hydraulic System. Shushtar Historical Hydraulic System is among Iranian tourism attractions which enchants and invites most visitors from different parts of Iran as well as foreign countries.

This paper investigates on landscape values of the site and their perceptions. Some proceedings such as letting ducks and fish in the site to enhance its attractiveness resulted in raising some questions: "Is perception of this historical landscape site in accordance with its actual values?" and "Which landscape is more dominant in the site?" Aiming to answer these questions, this research has been fulfilled by studying available historical literature and books about the history of the site as well as using observation techniques in 2014. Having presented the landscape definitions and its classification are presented followed by UNESCO's definitions and classification of cultural landscape and its measures to register cultural sites on the list of the World Cultural Heritage, it can be concluded that perception of landscape values of the site is different from actual values to some extent according to the actual values of the relic which have been mentioned in the historical literature and have been confirmed by UNESCO, and also according to the evidences. Obviously recognition of symbolic values of the site and actual perception about such values has a positive impact on its conservation and can play an important role in planning and management of the site.

Keywords | Landscape, Values of Landscape, Hydraulic Structures, Shooshtar.

تصویر ۲: نمایی از مجموعه آسیاب‌های آبی شوشتر.
مأخذ: <http://upload.wikimedia.org>

Pic 2: A view of Shushtar Historical Hydraulic, Iran System. Source: <http://upload.wikimedia.org>